

Cofnodion

Pwyllgor Craffu ar Berfformiad – Pobl

Dyddiad: Dydd Mawrth, 28 Tachwedd 2023

Amser: 10.00 am

Bresennol: Cynghorwyr W Routley (Cadeirydd), J Cleverly, C Townsend, B Davies, P Drewett, D Jenkins, R Howells and D Mayer

Samantha Schanzer (Cyngorydd Craffu), Sarah Morgan (Chief Education Officer), Simon Richards, Deborah Weston (Assistant Head of Education - Resources) and Katy Rees (Assistant Head of Education - Inclusion)

Yn bresennol:

Ymddiheuriadau: Cynghorwyr P Bright

1 Ymddiheuriadau

Y Cyngorydd P Bright

2 Datganiadau o ddiddordeb

Dim.

3 Cofnodion y Cyfarfod Blaenorol

Derbyniwyd bod cofnodion drafft y cyfarfod a gynhaliwyd ar **26 Medi 2023 yn gofnod gwir a chywir.**

4 Adroddiad Canol Blwyddyn Cynllun Gwasanaeth 2023-24 - Gwasanaethau Addysg

Gwahoddedigion:

- Sarah Morgan - Prif Swyddog Addysg
- Deborah Weston - Pennaeth Addysg Cynorthwyol - Adnoddau
- Katy Rees - Pennaeth Cynorthwyol Addysg - Cynhwysiant
- Y Cyngorydd Deborah Davies – Aelod Cabinet dros Addysg a'r Blynyddoedd Cynnar

Cyflwynodd yr Aelod Cabinet dros Addysg a'r Blynyddoedd Cynnar yr adroddiad i'r Pwyllgor.

- Gofynnodd y Pwyllgor am ddyddiad arfaethedig dymchwel Ysgol Gynradd Millbrook. Dywedodd y Pennaeth Addysg Cynorthwyol – Adnoddau wrth y Pwyllgor fod angen i'r cynnig gael y gymeradwyaeth gynllunio angenrheidiol a'r dyddiad dymchwel amcangyfrifedig oedd Mehefin/Gorffennaf 2024. Fe

wnaethon nhw sicrhau'r Pwyllgor bod mesurau diogelwch ychwanegol wedi'u trefnu yn ystod y cyfnod dros dro gan gynnwys teledu cylch cyfyng, ffensio ac amddiffyniadau. Gofynnodd y Pwyllgor am y dyddiad cwblhau amcangyfrifedig ar gyfer yr ysgol newydd. Dywedodd y Prif Swyddog Addysg (Prif Swyddog Gweithredol) wrth y Pwyllgor mai'r dyddiad cwblhau cynharaf posibl fyddai mis Ionawr 2026 ond na allai gadarnhau union ddyddiad ar hyn o bryd. Gofynnodd y Pwyllgor i gael y wybodaeth ddiweddaraf am Ysgol Gynradd Millbrook.

- Holodd y Pwyllgor beth oedd y 1.2% o weithwyr Addysg sy'n mynd ati i ddysgu'r Gymraeg yn golygu'n rhifiadol. Cytunodd y Prif Swyddog Gweithredol i ddarparu'r wybodaeth hon ac amlygodd fod gweithwyr GALIE a Cherdd Gwent wedi'u cynnwys yn hyn. Fe wnaethon nhw sicrhau'r Pwyllgor fod yr un lefel o gefnogaeth a buddsoddiad yn cael ei roi i'r holl weithwyr. Gofynnodd y Pwyllgor a oedd athrawon yn cael eu cynnwys yn y ffigur. Dywedodd y Prif Swyddog Gweithredol nad oedden nhw.
- Gofynnodd y Pwyllgor beth fyddai canlyniad cynnydd mesuradwy erbyn mis Mawrth 2024 wrth gynyddu nifer y cyflogeion Addysg sy'n gallu siarad Cymraeg. Dywedodd y Prif Weithredwr wrth y Pwyllgor y byddai hwn yn edrych ar y defnydd cynyddol o Gymraeg achlysurol/sgyrsiol. Cytunwyd i ddarparu mwy o wybodaeth i'r Pwyllgor.
- Gofynnodd y Pwyllgor a oedd cysylltiad wedi'i nodi rhwng tlodi, absenoldeb ysgol a chyrhaeddiad. Dywedodd y Prif Swyddog Gweithredol fod ymchwil wedi cadarnhau'r cysylltiad rhwng cyrhaeddiad a thlodi. Fe wnaethant hysbysu'r Pwyllgor eu bod yn gweithredu arferion gan gynnwys dull Codi Cyrhaeddiad Pobl Ifanc Ddifreintiedig (CCPIDd) a oedd wedi llwyddo i wella cyrhaeddiad. Eglurwyd bod cysylltiad rhwng absenoldeb ysgol a thlodi, ond gellid gweld absenoldeb ym mhob math o deuluoedd. Eglurwyd bod y ffocws ar gynydd dysgwyr ac edrych ar bresenoldeb pob person ifanc i nodi patrymau a rhoi cymorth ar waith lle bo angen ac yn fuddiol.
- Amlygodd y Pwyllgor y defnydd o Hysbysiadau Cosb Benodedig (HCB) i atal absenoldebau ysgol a mynegodd bryder ynghylch yr effaith bosibl y gallai'r rhain ei chael ar deuluoedd difreintiedig. Sicrhodd y Prif Swyddog Gweithredol y Pwyllgor fod gwaith yn cael ei wneud gydag ysgolion i archwilio mesurau lluosog gan gynnwys polisiâu clwstwr presenoldeb i reoli disgwyliadau presenoldeb i deuluoedd, dadansoddi codau data ac absenoldeb ysgolion i nodi patrymau, defnyddio mesurau ataliol a chynnig cymorth i deuluoedd. Fe wnaethant sicrhau'r Pwyllgor bod HCBau wedi'u cyhoeddi fel dewis olaf ac roeddent yn cael eu rhagflaenu gan lawer o fesurau a rhybuddion. Er ei bod yn anghyfforddus, cytunwyd bod rhwymedigaeth i sicrhau bod plant yn mynychu'r ysgol ac roedd tystiolaeth bod HCBau yn effeithiol wrth ddylanwadu ar wella presenoldeb. Gofynnodd y Pwyllgor faint o HCBau oedd wedi'u cyhoeddi. Cytunodd y Prif Swyddog Gweithredol i roi'r data hwn. Dywedodd yr Aelod Cabinet wrth y Pwyllgor fod cyfarwyddeb Llywodraeth Cymru (LIC) i Awdurdodau Lleol ddechrau ailgyhoeddi HCBau ac roedd yn rhan o becyn cymorth y Pennaeth ond roedd ganddynt ddisgresiwn. Cytunwyd i roi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r Pwyllgor am hyn. Gofynnodd y Pwyllgor am ddarparu tystiolaeth i ddangos effeithiolrwydd HCBau. Cytunodd y Prif Swyddog Gweithredol i wneud hyn ac eglurodd y byddai angen iddynt edrych ar ffigurau cyn Covid gan fod y rhain yn gyhoeddus.

- Gofynnodd y Pwyllgor a oedd presenoldeb yn cael ei adrodd ar hyn o bryd. Dywedodd y Prif Swyddog Gweithredol wrth y Pwyllgor ei fod yn anffurfiol ac yn wirfoddol ar hyn o bryd gan nad oedd gofyniad ar Lywodraeth Cymru i adrodd ar hyn. Rhoddwyd sicrwydd i'r Pwyllgor fod cydweithio cryf gydag ysgolion ac amlygodd fod y rhan fwyaf o ysgolion yn parhau i osod targedau presenoldeb er nad yw'n statudol. Nododd y Prif Swyddog Gweithredol fod tua 3 ysgol nad oeddent yn gosod targedau ond ailadroddodd nad oedd yn ofynnol iddynt. Fe wnaethant hysbysu'r Pwyllgor fod hwn fel arfer yn ofyniad statudol, ond roedd Penaethiaid Cynradd wedi bod yn gweithredu'n agos iawn at streic ac nid oedd yn rhaid iddynt adrodd. Cadarnhawyd bod y weithredu hwn wedi dod i ben yn ystod yr wythnos flaenorol. Fe wnaethant dynnu sylw at y ffaith eu bod yn gweithio ar y cyd ag Undebau Llafur ac roedd wedi bod yn gais cenedlaethol am gyfnod pontio, ond bod y data presenoldeb hwnnw wedi'i flaenoriaethu ac y byddai'n cael ei adrodd.
- Gofynnodd y Pwyllgor pa gymorth a gynigiwyd i blant mewn tlodi a'r athrawon sy'n eu cefnogi. Amlygodd y Prif Swyddog Gweithredol fod clybiau brecwast am ddim, prydau ysgol am ddim ac ysgolion â banciau bwyd a banciau gwisg ysgol. Hysbyswyd y Pwyllgor fod sioeau teithiol yn cael eu cynnal i hyrwyddo gwasanaethau eraill i rieni a allai eu cefnogi y tu allan i'r Gwasanaethau Addysg. Fe wnaethant dynnu sylw at bwysigrwydd rhannu arferion gorau a chyllid. Fe wnaethant dynnu sylw at y ffaith bod mwy o gefnogaeth i glybiau ar ôl ysgol drwy'r Rhwydwaith Ymgysylltu â Theuluoedd a Chymuned (FaCE).
- Cododd y Pwyllgor bryder ynghylch cost gwisgoedd ysgol brand a'i effaith ar deuluoedd difreintiedig a gofynnodd a oedd anogaeth i ganiatáu derbyn gwisg heb ei frandio. Hysbysodd y Prif Swyddog Gweithredol y Pwyllgor fod Llywodraeth Cymru wedi newid dyletswydd cyrff llywodraethu o fis Medi 2023, y mae'n rhaid iddynt roi sylw dyledus i wisg ysgol heb frand. Sicrhawyd y Pwyllgor y gallai teuluoedd sy'n derbyn Credyd Cynhwysol gael mynediad at grant gwisg ysgol am ddim ar gyfer Blwyddyn 7. Darparodd y Pennaeth Cynorthwyol – Adnoddau enghraifft Ysgol Gynradd Maendy sy'n caniatáu i deuluoedd brynu hyd at 3 eitem o ddillad ysgol am £1 yr un ac roedd yr arian a gasglwyd yn cefnogi banc bwyd ar y safle. Nodwyd bod Ysgol Gynradd Maendy yn gweithio'n agos gyda New Life ym Maesglas a oedd yn darparu gwisgoedd ysgol dros ben i'r siop hon a bod cynlluniau i ehangu'r cynllun hwn ar draws Casnewydd. Eglurodd yr Aelod Cabinet fod rhai ysgolion yn darparu cynhyrchion hylendid benywaidd am ddim a bod y rhain yn cael eu defnyddio. Roedd y Pwyllgor yn falch o weld y gwaith sy'n cael ei wneud. Gofynnodd y Pwyllgor a allent gyfeirio preswylwyr at y cynlluniau a'r cyfleusterau hyn. Dywedodd y Prif Swyddog Gweithredol wrth y Pwyllgor fod ganddynt ddi-ddordeb mewn cael rhestrau aros i sicrhau eu bod yn cyrraedd cymaint o deuluoedd â phosibl ac y byddent yn siarad ag ysgolion ledled y ddinas i annog cofrestriad. Tynnodd y Pwyllgor sylw at bwysigrwydd amgylcheddol gwisgoedd ysgol ail law. Amlygodd y Prif Swyddog Gweithredol na ellid rhoi gwybod am unrhyw waith gwirfoddol cefnogol gan ei fod yn wirfoddol. Yn hytrach, roedd y pwyslais ar ewyllys da a haelioni ysbryd staff i gefnogi plant mewn tlodi.
- Gofynnodd y Pwyllgor pa heriau yr oedd plant ffoaduriaid yn eu hwynebu wrth ymaddasu i mewn i ysgolion a pha gymorth oedd yn cael ei gynnig i liniaru. Amlygodd y Prif Swyddog Gweithredol y gallai llety dros dro fod yn anodd i deuluoedd o wybod pa ysgolion i wneud cais amdanynt a setlo ynddynt. Nodon nhw, lle mae'r teuluoedd hyn wedi'u setlo i leoliadau canol y ddinas, efallai y bydd ysgolion â lle i ddarparu ar gyfer plant o bell ac sydd angen cludiant, y gellid eu hariannu pe bai'r meini prawf yn cael eu bodloni. Nodwyd y gellid

darparu cymorth ychwanegol i deuluoedd a allai fod angen cymorth pellach yn hyn o beth, fel oedolyn sy'n hebrwng. Pwysleisiodd y Prif Swyddog Gweithredol fod gan bob plentyn yr hawl i addysg a bod pob plentyn yn cael ei drin yn yr un ffordd.

- Nododd y Pwyllgor nad oedd cynnydd ar y Strategaeth Hygyrchedd yn symud ymlaen mor gyflym ag y bwriadwyd ac yn gofyn beth oedd yn cael ei wneud. Dywedodd y Pennaeth Cynorthwyol – Adnoddau wrth y Pwyllgor fod sawl cam i'r Strategaeth hon a'u bod yng ngham dau ar hyn o bryd. Roeddent yn cytuno bod cynnydd wedi bod yn arafach na'r disgwyl oherwydd arolygon cychwynnol a materion adnoddau, ond nid oedd y ddarpariaeth wedi dod i stop. Nodwyd bod gorgyffwrdd rhwng y Strategaeth hon a grantiau cyfalaf Llywodraeth Cymru ar gyfer Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY) a oedd yn golygu y gellid ailddosbarthu grantiau cyfyngedig o ran amser i gefnogi gwaith arall. Fe wnaethant dynnu sylw at y ffaith bod gwelliant sylweddol wedi bod hyd yn oed os nad oedd wedi cael ei adlewyrchu yn y pwynt hwn. Gofynnodd y Pwyllgor pa faterion adnoddau yr oeddent wedi dod ar eu traws. Nododd y Pennaeth Cynorthwyol fod hwn yn brosiect yr oeddent yn awyddus i'w ddatblygu ond rhaid i'r tîm rheoli prosiectau flaenoriaethu prosiectau ar draws yr ystâd gyfalaf, yn ôl yr angen mwyaf a rhoddodd sicrwydd i'r Pwyllgor eu bod yn cyfathrebu'n gyson. Ailadroddodd y Prif Swyddog Gweithredol fod rhai grantiau yn gyfyngedig o ran amser.
- Gofynnodd y Pwyllgor a oedd ymchwil i gefnogi cysylltiadau rhwng Prydau Ysgol am Ddim a gwell cyrhaeddiad ac a oedd cynlluniau i gyflwyno Prydau Ysgol am Ddim i Addysg Uwchradd. Nododd y Prif Swyddog Gweithredol nad oeddent wedi derbyn unrhyw newyddion am gyflwyno ymhellach ac yn bersonol nid oeddent wedi gweld unrhyw ymchwil i'r perwyl hwn ond roeddent yn teimlo y byddai LIC yn ymwybodol o'r ymchwil hon ac yn ei defnyddio i lywio penderfyniadau.
- Llongyfarchodd y Pwyllgor y tîm ar eu llwyddiannau a diolchodd i'r Swyddogion am fod yn bresennol.

5 Casgliad Adroddiadau Pwyllgorau

- Llongyfarchodd y Pwyllgor Swyddogion am eu gwaith a'r llwyddiannau yn yr adroddiad.
- Croesawodd y Pwyllgor gyflwyniad cyffredinol prydau ysgol am ddim i bob ysgol gynradd a chydabu effaith gadarnhaol newid y derminoleg o "Brydau Ysgol Am Ddim" i "Brydau Ysgol Am Ddim Cyffredinol".
- Gofynnodd y Pwyllgor am y ffigur ar gyfer yr 1.2% o weithwyr Addysg sy'n cymryd rhan weithredol mewn dysgu Cymraeg.
- Gofynnodd y Pwyllgor am wybodaeth ar faint o Hysbysiadau Cosb Benodedig a roddwyd a thystiolaeth o effeithiolrwydd Hysbysiadau Cosb Benodedig.

- Gofynnodd y Pwyllgor am gael y wybodaeth ddiweddaraf am y ffigurau yn ymwneud â diffyg presenoldeb ysgol.
- Gofynnodd y Pwyllgor am y wybodaeth ddiweddaraf am ddymchwel Ysgol Gynradd Millbrook yn agosach at adeg y dymchwel.

Gofynnodd y Pwyllgor am ragor o wybodaeth am y Gymraeg mewn ysgolion a'r gwaith sy'n cael ei wneud i annog y Gymraeg mewn ysgolion cyfrwng Saesneg.

6 Adroddiad Cynghorydd Craffu

a. Camau Gweithredu sy'n Codi (Atodiad 1)

Ni nododd yr Ymgynghorydd Craffu unrhyw newid yn y Daflen Gweithrediadau.

b. Diweddariad ar y Flaenraglen Waith (Atodiad 2)

Nododd y Cynghorydd Craffu nad oedd newid yn y Flaenraglen Waith ar yr adeg hon.

Nododd yr Ymgynghorydd Craffu fod dyddiad y cyfarfod nesaf ar 12 Rhagfyr 2023.

7 Digwyddiad Byw

[Cliciwch yma i wyllo'r recordiad.](#)

Daeth y cyfarfod I ben am Time Not Specified